

ORĘDOWNIK POWIATOWY

POWIATU CHOJNICKIEGO

Nr. 23

T R E Ś Ć:

DZIAŁ URZĘDOWY:

63. Przedruk z Dziennika Ustaw Nr. 35/1933 r. poz. 294: Ustawa z dnia 23 marca 1933 r.
o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego 91

DZIAŁ URZĘDOWY

63

Przedruk z Dziennika Ustaw Nr. 35/1933 poz. 294.

U S T A W A

z dnia 23 marca 1933 r.

**o częściowej zmianie ustroju samorządu
terytorjalnego.**

D Z I A Ł I.

**PRZEPISY, DOTYCZĄCE OBSZARU CAŁEGO
PAŃSTWA Z WYJĄTKIEM WOJEWODZTWA
ŚLĄSKIEGO.**

Rozdział I.

**Nazwa i kadencja organów ustrojowych
związków samorządowych.**

Art. 1. (1) Organem stanowiącym i kontrolującym w gminach wiejskich jest rada gminna, w miastach — rada miejska, w powiatowych związkach samorządowych — rada powiatowa.

(2) Organem zarządzającym i wykonawczym w gminach wiejskich jest zarząd gminy, w miastach — zarząd miejski, w powiatowych związkach samorządowych — wydział powiatowy.

(3) Na czele zarządu gminnego stoi wójt, a na czele zarządu miejskiego — burmistrz, w miastach wydzielonych z powiatowych związków

samorządowych — prezydent miasta. Zastępca wójta jest podwójci, burmistrza — wiceburmistrz, zaś prezydenta miasta — wiceprezydent.

(4) Członkowie rad (gminnych, miejskich, powiatowych) noszą nazwę radnych, z wyjątkiem członków organów zarządzających, jeżeli ci wchodzi do składu rady. Członkowie zarządu gminnego i zarządu miejskiego noszą nazwę ławników z wyjątkiem osób, wymienionych w ust. (3).

(5) O ile z treści postanowień ustawy nie wynika inaczej, postanowienia, dotyczące gminy i organów gminnych, stosuje się zarówno do gminy wiejskiej, jak i miejskiej. Przez „radę gminy“ rozumieć należy radę gminną i radę miejską, przez „zarząd gminy“ — zarząd gminny i zarząd miejski.

(6) Przez użyte w niniejszej ustawie określenie: organa ustrojowe związków samorządowych“ należy rozumieć zarówno organa stanowiące i kontrolujące, jak organa zarządzające i wykonawcze. W dalszych postanowieniach niniejszej ustawy organ stanowiący i kontrolujący nosi nazwę „organ stanowiący“, organ zaś zarządzający i wykonawczy — „organ zarządzający“.

(7) Przez określenie „członek organu zarządzającego“ w dalszych postanowieniach ustawy niniejszej rozumieć należy: w gminach wiejskich — wójtów, podwójców i ławników, w miastach — burmistrzów i wiceburmistrzów, bądź prezydentów miast i wiceprezydentów oraz ławników, w powiatowych związkach samorządowych — członków wydziału powiatowego, przez określenie zaś: „przełożony gminy“ rozumieć należy: w gminach wiejskich wójta i w miastach burmistrza, bądź prezydenta miasta.

(8) Przez określenie „wadze nadzorcze“ należy w ustawie niniejszej rozumieć w stosunku do gmin wiejskich i miast, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, wydział powiatowy, w stosunku do miast pozostałych i powiatowych związków samorządowych — wojewodę, który wydaje decyzje przy współudziale wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej) z głosem stanowczym, w stosunku do miasta stoł. Warszawy — Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 2. (1) Kadencja organów stanowiących oraz organów zarządzających w gminach wiejskich, miastach i w powiatowych związkach samorządowych trwa lat pięć.

(2) Radni i ławnicy, powołani z listy zastępców lub z wyborów uzupełniających, urzędują tylko do końca kadencji, o której mowa w ustępie poprzedzającym.

(3) Zawodowi członkowie zarządu gminy (art. 49) wybierani są na lat dziesięć.

(4) Członkowie organu zarządzającego, ustępującego wskutek upływu kadencji, urzędują do chwili ukonstytuowania się organu nowo wybranego.

Rozdział 2.

Prawo wybierania i wybieralności do organów ustrojowych związków samorządowych.

Art. 3. (1) Prawo wybierania do organów ustrojowych związków samorządowych, jeżeli wybory do tych organów są bezpośrednie, przysługuje każdemu obywatelowi polskiemu bez różnicy płci, który:

a) ukończył do dnia zarządzenia wyborów 24 lata;

b) przynajmniej od roku, licząc wstecz od dnia zarządzenia wyborów, mieszka na obszarze tego związku samorządowego, którego organ jest wybierany;

c) nie utracił prawa wybierania do Sejmu w myśl obowiązujących przepisów.

(2) Warunek jednorocznego zamieszkania nie dotyczy:

a) zamieszkałych na obszarze związku samorządowego właścicieli lub posiadaczy położonych na tym obszarze nieruchomości;

b) funkcjonariuszów państwowych, funkcjonariuszów państwowych przedsiębiorstw i monopolu, funkcjonariuszów samorządu terytorjalnego i gospodarczego, duchowieństwa świeckiego i zakonnego oraz zawodowych wojskowych służby czynnej, jak również członków rodzin osób wyżej wymienionych, jeżeli osoby te mieszkały na obszarze danego związku samorządowego przed dniem zarządzenia wyborów.

(3) Przy ustalaniu faktu zamieszkania stosuje się przepisy o ewidencji i kontroli ruchu ludności.

(4) Prawo wybierania przysługuje obywatelom honorowym danego związku samorządowego bez ograniczenia, przewidzianego w ust. (1) pkt. b).

(5) Prawo wybierania do organów ustrojowych ulega zawieszeniu na czas postępowania

karnego w sprawach o zbrodnie, za które w myśl art. 47 § 1 Kodeksu Karnego sąd orzeka utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych, a to od chwili wszczęcia śledztwa, w postępowaniu zaś karnem bez śledztwa od chwili doręczenia aktu oskarżenia.

(6) Prawo wybierania do organów ustrojowych związków samorządowych nie przysługuje niezawodowemu wojskowemu służby czynnej.

Art. 4. (1) Wybrany do organów ustrojowych związków samorządowych może być każdy obywatel polski bez różnicy płci, który ukończył do dnia zarządzenia wyborów 30 lat i ma prawo wybierania do powyższych organów.

(2) Do rady miejskiej i rady powiatowej, jak również na stanowisko ławnika miejscowego, mogą być wybrani tylko obywatele polscy, którzy obok warunków wybieralności, wymienionych w ust. (1), władają językiem polskim w słowie i piśmie.

(3) Moc obowiązującą postanowień, zawartych w ustępie poprzednim, może Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia zawiesić na czas określony całkowicie lub częściowo dla poszczególnych obszarów Państwa.

(4) Wybrany do wydziału powiatowego może być tylko obywatel polski, który odpowiada warunkom, wymienionym w ust. (1), władając językiem polskim w słowie i piśmie oraz posiada przygotowanie praktyczne, którego warunki określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

(5) Wybrany na urząd niezawodowych: burmistrza w miastach, liczących nie więcej niż 5.000 mieszkańców, jak również wiceburmistrza, wójta i podwójciego może być tylko obywatel polski, który ma prawo wybieralności do jakiegokolwiek rady gminy na obszarze Państwa oraz władając językiem polskim w słowie i piśmie; powołana zaś na urząd zawodowego członka zarządu gminy oraz niezawodowego burmistrza w miastach liczących ponad 5.000 mieszkańców może być tylko osoba, która ponadto posiada przepisane kwalifikacje (art. 49).

(6) Członkowie zarządów gminnych i miejskich oraz sołtysi i podsołtysi nie mogą wchodzić w skład wydziałów powiatowych. W razie przyjęcia wyboru na członka wydziału powiatowego osoby te tracą dotychczasowy mandat.

(7) Postanowienia niniejszego artykułu nie naruszają uprawnień, wynikających z ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 724).

Art. 5. (1) Nie mogą wchodzić w skład organów ustrojowych związków samorządowych pozostający w służbie czynnej: wojskowi, funkcjonariusze właściwych terytorjalnie powiatowych i wojewódzkich władz administracji ogólnej oraz powiatowych związków samorządowych funkcjonariusze policji państwowej i straży granicznej, co się zaś tyczy organów gminy miasta stoł. Warszawy — również funkcjonariusze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

(2) Funkcjonariusz związku samorządowego lub jego zakładów i przedsiębiorstw, wybrany

do organu stanowiącego lub na członka organu zarządzającego tego związku, musi zrzec się swej posady, jeżeli przyjmie wybór i jeżeli w ciągu 7 dni po wyborze złoży na ręce kierownika zarządu tego związku samorządowego oświadczenie o przyjęciu wyboru, a w razie wyboru na członka organu zarządzającego — gdy władza właściwa wybór zatwierdzi. Funkcjonariusz otrzymuje jednak bezpłatny na czas zajmowania stanowiska zawodowego członka zarządu w okresie próbnym, jeżeli władza uzależni zatwierdzenie wyboru od odbycia okresu próbnego (art. 49 ust. 7). Jeżeli wybór nie uzyskał zatwierdzenia, funkcjonariusz samorządowy powraca na zajmowane stanowisko.

(3) Niezłożenie oświadczenia, o którym mowa w ust. (2), powoduje utratę mandatu.

Art. 6. (1) Kto wyraził zgodę na postawienie swej kandydatury do organu ustrojowego związku samorządowego na niepłatne stanowisko z wyboru, obowiązany jest przyjąć mandat i sprawować go do końca kadencji, bądź dopóki mieszka na obszarze tego związku samorządowego i posiada prawo wybieralności.

(2) Do złożenia mandatu przed upływem kadencji uprawniony jest każdy z mocy ustawy, kto objął urząd publiczny, bądź przyjął mandat w innym organie ustrojowym tego samego związku samorządowego lub w innym związku samorządowym.

(3) Władze, o których mowa w ust. (4), zezwolą na złożenie mandatu przed upływem kadencji organu osobom, które:

a) wskutek ułomności fizycznej lub znacznie nadwątłego zdrowia, bądź też złego położenia gospodarczego nie mogą sprawować obowiązków publicznych;

b) są stale zatrudnione poza obszarem związku samorządowego, albo mają zajęcie, połączone z częstym i dłuższym wydalaniem się poza siedzibę organu samorządowego;

c) podadzą inne ważne powody, zasługujące na uwzględnienie.

(4) Do orzekania w sprawach, o których mowa w ustępie poprzedzającym, powołane są: wydział powiatowy w stosunku do organów powiatowego związku samorządowego, gminy wiejskiej i miasta, nie wydzielonego z powiatowego związku samorządowego, oraz magistrat (art. 44 ust. 4) w stosunku do organów ustrojowych miasta wydzielonego.

(5) Władze, wymienione w ustępie poprzedzającym, mają prawo nałożyć na osobę, która bezprawnie odmówiła przyjęcia mandatu lub złożyła go przed upływem kadencji i od obowiązków tych nie jest zwolniona w myśl ust. (3), jednorazowe świadczenie w wysokości od 10 zł. do 1.000 zł., na korzyść tego związku samorządowego, w którym osoba ta uchyla się od sprawowania mandatu. Stronie przysługuje prawo zaskarżenia powyższych decyzji w ciągu 14 dni po dniu doręczenia do właściwego wojewody, orzekającego ostatecznie przy współudziale wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej) z głosem stanowczym, bądź do Ministra Spraw Wewnętrznych, jeżeli chodzi o sprawowanie mandatu w organach ustrojowych miasta stoł. Warszawy.

Art. 7. (1) Członek organu ustrojowego związku samorządowego traci mandat, gdy w okresie jego sprawowania zajdzie albo wiadoma się stanie okoliczność, która wyłączałaby wybieralność danej osoby.

(2) Członek organu ustrojowego podlega z mocy ustawy zawieszeniu w sprawowaniu mandatu w przypadkach, przewidzianych w art. 3 ust. (5).

(3) Do orzekania w sprawach, wymienionych w ust. (1) i (2), powołany jest przewodniczący danego organu ustrojowego, a w stosunku do przełożonego gminy — władza nadzorcza.

Art. 8. Opuszczenie bez usprawiedliwionych powodów trzech kolejnych posiedzeń (obrad) organu stanowiącego lub zarządzającego powoduje utratę mandatu niezawodowego członka tego organu ze skutkami, przewidzianymi w art. 6 ust. (5). Do orzekania w powyższych sprawach powołane są władze, wymienione w art. 6 ust. (4).

Art. 9. (1) Członkowie organów ustrojowych związku samorządów. nie mogą wchodzić z nim w stosunki prawne w charakterze kontrahenta, a jeśli w chwili wyboru pozostają w takich stosunkach, nie mogą objąć stanowiska dopóki te stosunki trwają i dopóki rachunki, z nich wynikające, nie będą ostatecznie uregulowane. Wyjątek stanowią stosunki prawne, wynikające z najmu pomieszczeń dla własnych celów mieszkaniowych lub handlowo - przemysłowych, dzierżawy drobnych parcel, jeżeli najem lub dzierżawa ma miejsce według czynszu, ustalonego powszechnie dla danego typu obiektu wydzierżawionego. W wyjątkowych przypadkach uzasadnionych miejscowymi potrzebami gospodarczymi, mogą członkowie organu ustrojowego związku samorządowego być dostawcami towarów dla tego związku według cen, ustalonych powszechnie dla danego gatunku towaru, pod warunkiem zatwierdzenia takiej transakcji przez władzę nadzorczą.

(2) Jeżeli w sprawie interesowany jest materialnie członek organu ustrojowego, członek taki nie może być obecny przy rozważaniu sprawy i w głosowaniu nad nią brać udziału. Postanowienie to stosuje się również, jeżeli interesowani są: małżonek członka organu, jego krewni lub powinowaci pierwszych trzech stopni, osoby, pozostające pod jego opieką, przysposabiający (przysposobiciel), bądź przysposobiony, albo jeżeli chodzi o sprawę, w której pomiędzy członkiem organu a osobą trzecią zachodzi stosunek zastępstwa prawnego.

(3) Uchwały powyższych organów, powzięte w obecności osób, o których mowa w ust. (1) lub (2), może władza nadzorcza unieważnić, ma zaś obowiązek to uczynić na wniosek osoby interesowanej, zgłoszony w ciągu dni 30 po dniu powzięcia danej uchwały.

Rozdział 3.

Gmina wiejska i gromada.

Gmina wiejska.

Art. 10. (1) Do obszaru gminy wiejskiej wchodzi jedna lub więcej miejscowości (osad, miasteczek, wsi, siół, osiedli, przysiółków, kolonij, zaścianków, folwarków itp.)

(2) Wielkość obszaru gminy powinna odpowiadać naturalnemu, o ile możliwości, zasięgowi wspólnego zainteresowania lokalnymi sprawami publicznymi ogółu mieszkańców połączonych miejscowości, jak również zapewnić gminie zdolność wykonywania ciążących na niej zadań.

(3) Każda gmina wiejska jest samorządną jednostką terytorjalną, osobą prawa publicznego i podmiotem praw majątkowych.

Art. 11. (1) Członkami rady gminnej są: wójt, jako przewodniczący, podwójci, ławnicy oraz radni.

(2) Liczba radnych wynosi w gminach wiejskich:

- a) do 5.000 mieszkańców — dwunastu;
- b) od 5.000 do 10.000 mieszkańców — szesnastu;
- c) powyżej 10.000 mieszkańców — dwudziestu.

Art. 12. (1) Zarząd gminy składa się z wójta, podwójciego oraz dwóch, w gminach zaś, liczących ponad 10.000 mieszkańców, trzech ławników.

(2) Wójta i podwójciego wybierają radni w głosowaniu tajnem większością głosów ustawowej ich liczby. Przy zachowaniu tej zasady należy w razie potrzeby zastosować głosowanie ściślejsze.

(3) Ławników wybierają radni w głosowaniu tajnem. Jeżeli na gminę przypada dwóch ławników, wybory ich oparte są na zasadach ograniczonego głosowania imiennego; głosować wolno tylko na jednego z kandydatów uprzednio zgłoszonych, za wybranych zaś uznaje się tych dwóch kandydatów, którzy otrzymali kolejno największą ilość głosów. Jeżeli na daną gminę przypada trzech ławników, wybierani są oni w głosowaniu stosunkowym. Bliższe zasady w tym zakresie ustala regulaminy wyborcze, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(4) Radny, obejmując stanowisko wójta, podwójciego lub ławnika, traci mandat radnego.

Art. 13. (1) Gmina wiejska obowiązana jest utworzyć taką ilość stanowisk służbowych, jaka jest niezbędna do prawidłowego wykonywania jej zadań, a przynajmniej stanowisko sekretarza gminnego.

(2) Na stanowisko sekretarza gminnego mogą być powoływane tylko osoby, które posiadają przepisane wykształcenie, odbyły praktykę i złożyły egzamin z zakresu wymagań fachowych i umiejętności praktycznych. Na pozostałe stanowiska w gminie wiejskiej mogą być powoływane tylko osoby, które posiadają przepisane wykształcenie. Wojewoda po zasięgnięciu opinii wydziału

wojewódzkiego (izby wojewódzkiej) władny jest zwolnić kandydata od wymaganego cenzusu wykształcenia, jeżeli złoży on przepisany egzamin zastępczy.

(3) Obowiązek ustanowienia stanowiska sekretarza gminnego (ust. 1) nie dotyczy gmin, liczących do 5.000 mieszkańców, jeżeli w gminach tych ustanowiony jest urząd wójta zawodowego (art. 49). Władza nadzorcza może również zwolnić z obowiązku ustanowienia stanowiska sekretarza gminnego (ust. 1) powyższe gminy, jeżeli wójt posiada kwalifikacje na sekretarza gminnego i czynności służbowe są głównym zajęciem wójta.

(4) Upoważnia się Ministra Spraw Wewnętrznych do wydania przepisów, normujących sprawę wykształcenia i praktyki, wymaganej od osób, powoływanych na stanowisko sekretarza gminnego, oraz ustalających program egzaminów tudzież skład komisji egzaminacyjnych. Wykształcenie, wymagane od kandydatów na pozostałe stanowiska w gminie wiejskiej, określa miejscowy statut służbowy, uchwalony przez radę gminną i zatwierdzony przez wydział powiatowy (art. 14 ust. (5)).

Art. 14. (1) Sekretarza gminnego powołuje i zwalnia wójt na podstawie uchwały zarządu gminnego, działającego w tym zakresie kolegialnie, po zatwierdzeniu uchwały przez starostę powiatowego który zasięga uprzednio opinie wydziału powiatowego. Jeżeli gmina ustanowi stanowisko zastępcy sekretarza gminnego, w powyższy sposób również odbywa się powoływanie i zwalnianie zastępcy.

(2) Pozostałych pracowników gminnych przyjmuje i zwalnia wójt na podstawie uchwały zarządu gminnego, działającego w tym zakresie kolegialnie.

(3) Przyjmowanie i zwalnianie sekretarza gminnego oraz pozostałych pracowników gminnych następuje z zachowaniem praw nabytych, zastrzeżonych w ustawach specjalnych.

(4) Sekretarz gminny bierze udział w obradach zarządu gminnego i rady gminnej z głosem doradczym i protokółuje uchwały tych organów. Postanowienia art. 9 stosują się również do sekretarza gminnego.

(5) Zakres obowiązków i praw sekretarza gminnego oraz innych pracowników gminnych, jak również przepisy dyscyplinarne ustala w granicach ustaw specjalnych statut służbowy, uchwalony na wniosek zarządu gminnego przez radę gminną i zatwierdzony przez wydział powiatowy.

(Ciąg dalszy nastąpi).